

Przegląd krajowych i zagranicznych nowości wydawniczych

Review of polish and foreign new publications

BEATA KACZYŃSKA

ORCID: 0000-0002-4563-2293

Zakład Ubezpieczeń Społecznych / Social Insurance Institution*

e-mail: beata.kaczynska@gmail.com

Summary: *The article presents selected analyses the readers Polish and foreign literature, books and articles in the area of social policy, labour and social security that appeared recently in the publishing market.*

Key words: *social security, social policy, new publications, job, law*

Streszczenie: *Artykuł prezentuje wybrane polskie i zagraniczne publikacje, w tym książki i artykuły dotyczące obszaru polityki społecznej, pracy i zabezpieczenia społecznego, które zostały wydane w ostatnich dwóch latach.*

Słowa kluczowe: *zabezpieczenie społeczne, polityka społeczna, praca, prawo, nowości wydawnicze*

Wybrane publikacje książkowe

Świat na miarę seniora 2024. Jakość życia – relacje – aktywności

pod redakcją Elżbiety Bojanowskiej i Ryszarda Czekalskiego

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie,

Warszawa 2024, stron 456,

ISBN 978-83-8281-536-8 (wersja drukowana),

ISBN 978-83-8281-537-5 (wersja elektroniczna)

Publikacja prezentuje wyniki projektu badawczego „Świat na miarę seniora – sytuacja osób starszych w Polsce”, finansowanego ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W projekcie brali udział badacze skupieni w Centrum Badań nad Starością i Starzeniem się Społeczeństwa. Referencyjnym Ośrodkiem Badawczym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz w Instytucie Pracy i Spraw Socjalnych.

Celem projektu było wieloaspektowe przedstawienie sytuacji osób starszych w różnych wymiarach życia: społeczno-ekonomicznym, zdrowotnym, rodzinnym, dostępności i korzystania z usług społecznych, relacji międzypokoleniowych, włączenia cyfrowego, wartości istotnych dla seniorów z perspektywy ich jakości życia, potrzeb osób w wieku senioralnym, możliwości i stopnia ich zaspokojenia oraz realizowanych przez seniorów działań w kontekście ich przeszłych doświadczeń życiowych i obecnych możliwości.

Badania ilościowe przeprowadzono w okresie lipiec–sierpień 2024 r. na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie osób powyżej 60 roku życia. W ramach badania przeprowadzono 3000 wywiadów kwestionariuszowych techniką CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing), a narzędziem badawczym był kwestionariusz wywiadu.

* ul. Szamocka 3, 5; 01-748 Warszawa, tel. +48 22 667 13 45

Wyniki badań zostały zaprezentowane w zbiorowej monografii, składającej się z trzynastu rozdziałów zebranych w czterech blokach tematycznych: sytuacja osób starszych w Polsce, jakość życia, relacje i aktywności.

Opracowania w pierwszym bloku odnoszą się do sytuacji materialnej, społecznej i ekonomicznej osób starszych oraz ich potrzeb. Drugi blok tematyczny poświęcono zagadnieniom jakości życia osób starszych. Trzeci blok odnosi się do relacji osób starszych. Ostatni blok tematyczny omawia różną aktywność osób starszych – kulturalną, społeczną, religijną, w internecie i mediach społecznościowych.

Opracowania zawarte w monografii pokazują złożoność i różnorodność sytuacji polskich seniorów zarówno pod względem zdrowotnym, ekonomicznym, rodzinnym, jak i realizowanych aktywności. Pokazują jednocześnie, że seniorzy to zbiorowość dysponująca ogromnym potencjałem w postaci bogatego kapitału ludzkiego. Dlatego tak ważne jest właściwe adresowanie działań wspierających wykorzystanie tego potencjału, wzmacnianie aktywności, poszerzanie wiedzy i doświadczenia.

Prawo zatrudnienia. Komentarz do rozporządzeń

Reakcja naukowa: Krzysztof Wojciech Baran

Krzysztof W. Baran, Maria Bosak-Sojka, Dominika Dörre-Kolasa, Tomasz Duraj, Izabela Florczak, Agnieszka Górnicz-Mulcahy, Anna Kosut, Ewelina Kumor-Jeziarska, Mariusz Lekston, Marzena Łabędź, Dariusz Makowski, Jakub Rumian, Iwona Sierocka, Krzysztof Stefański, Elżbieta Ura, Mirosław Włodarczyk, Marcin Wujczyk, Teresa Wyka

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2024, stron 1284

ISBN: 978-83-8358-398-3

Książka to zbiór komentarzy do kilkudziesięciu rozporządzeń precyzujących przepisy indywidualnego i zbiorowego prawa pracy. Przedstawiono w nim analizę aktów wykonawczych regulujących m.in. kwestie: ustalania wynagrodzenia pracowników za okres urlopu wypoczynkowego i inne okresy niewykonywania pracy, obowiązków pracodawcy w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, podróży służbowych, odpowiedzialności materialnej pracowników, przygotowania zawodowego młodocianych, wymogów w zakresie prowadzenia akt osobowych i dokumentacji pracowniczej, zasad wystawiania świadectwa pracy.

Wszystkie zagadnienia zostały omówione w ścisłej korelacji z normami rangi ustawowej, w szczególności przepisami Kodeksu pracy. Wiele miejsca poświęcono również aktom wykonawczym z obszaru zbiorowego prawa pracy. Przedmiotem analizy są też rozporządzenia dotyczące dofinansowania z budżetu państwa związków zawodowych i organizacji pracodawców oraz akty wykonawcze z pogranicza prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, m.in. określające zasady postępowania w razie wypadku przy pracy.

Publikacja zawiera komentarze uwzględniające najnowsze zmiany w prawie, w tym obowiązujące od 2023 r. rozporządzenia w sprawie badań na obecność alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu w organizmie pracownika oraz wniosków dotyczących uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem (zmienionych na skutek przyjęcia tzw. dyrektywy *work-life balance*) i dokumentów dołączanych do takich wniosków. W opracowaniu omówiono także zagadnienia stricte praktyczne, takie jak kwestie związane z statystyczną kartą wypadku przy pracy czy wzorem protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy.

Autorami komentarzy do poszczególnych aktów są wybitni przedstawiciele nauki i praktyki prawa pracy. Publikacja jest przeznaczona zarówno dla prawników zajmujących się prawem pracy, jak i osób, które w swojej działalności spotykają się z zawiłościami indywidualnych i zbiorowych stosunków pracy. Ze względu na szeroką gamę komentowanych przepisów będzie przydatna również przedstawicielom nauki prawa pracy.

Łukasz Jurek, Krystyna Gilga, Stanisław Kamiński,
Joanna Szczepaniak-Sienniak, Paweł Żuk

Moralność socjalna

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu,
Wrocław 2023, stron 142, ISBN 978-83-67899-41-3

Monografię poświęcono zagadnieniu moralności socjalnej. Autorzy dokonali oryginalnej konceptualizacji pojęć oraz opracowali ramy teoretyczne dla badań jednego z kluczowych aspektów korzystania ze świadczeń socjalnych.

Główną część pracy poświęcono analizie wyników autorskiego badania empirycznego. Zostały one przedstawione w kontekście szerokiego przeglądu dotychczasowych – prowadzonych zarówno w Polsce, jak i w skali międzynarodowej – badań postaw socjalnych.

Publikacja powstała w ramach realizacji projektu „Społeczne, ekonomiczne i kulturowe uwarunkowania korzystania ze świadczeń socjalnych: analiza problemu w kontekście moralności socjalnej”, finansowanego ze środków programu doskonałości naukowo-badawczej INTEREKON.

Raport

„Badanie potrzeb społecznych seniorów 2024”

Stowarzyszenie MANKO – Głos Seniora, Kraków 2024, stron 44,
<https://glosseniora.pl/2024/12/12/potrzeby-spoeczne-seniorow-raport/>

W raporcie dokonano analizy sytuacji osób starszych w Polsce. Raport skupia się na czterech istotnych obszarach wpływających na codzienne życie seniorów: uczestnictwo w życiu społecznym, dostęp do technologii, dostęp do usług społecznych i zdrowotnych oraz bezpieczeństwo finansowe i społeczne.

Dokument zawiera konkretne rekomendacje dla władz lokalnych i organizacji społecznych. Wnioski płynące z raportu wskazują na konieczność tworzenia programów aktywizacyjnych, zwiększania dostępu do usług zdrowotnych i społecznych oraz edukacji cyfrowej.

Dokument stanowi źródło wiedzy dla samorządów, organizacji społecznych i wszystkich, którzy pragną poprawić jakość życia seniorów w naszym kraju.

Wybrane artykuły

Gertruda Uścińska

Kto ma zagwarantować dochody na starość?

„Polityka Społeczna” 2024, nr 2 tematyczny, s. 2–7

ISSN: 0137-4729, DOI: 10.5604/01.3001.0054.8606

W polskim systemie ubezpieczenia społecznego wysokość świadczenia emerytalnego wynika z wysokości kapitału emerytalnego (kwoty odprowadzonych składek emerytalnych w czasie całej kariery zawodowej) i przewidywanej długości średniego dalszego trwania życia. Większość dochodów na emeryturze pochodzi z publicznego filaru ubezpieczeń społecznych, gwarantowanych przez państwo. Istnieje możliwość powiększania kapitału emerytalnego przez uczestnictwo w dodatkowych programach oszczędzania organizowanych przez pracodawców oraz instrumentów własnej zapobiegliwości.

Zróżnicowanie źródeł dochodów na okres starości, dłuższa praca, z której odprowadzane są składki oraz dodatkowe oszczędzanie są elementami korzystnie wpływającymi na wysokość dochodów na okres starości.

Wyniki badania „Świat na miarę seniora – sytuacja osób starszych w Polsce” pokazują, że seniorzy mają świadomość, że wysokość ich świadczenia emerytalnego jest skutkiem wcześniejszej kariery zawodowej.

Alicja Wejdner

Luka emerytalna w Polsce i krajach Unii Europejskiej.

Wielkość, przyczyny, konsekwencje

„Rynek Pracy” 2024, nr 2, s. 82–99

ISSN 1233-4103, DOI: 10.5604/01.3001.0054.6710

W artykule dokonano analizy przyczyn luki emerytalnej wśród osób pobierających świadczenia emerytalne w latach 2012–2023 na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Eurostatu. Główne obszary analizy obejmowały wpływ wieku emerytalnego, aktywności zawodowej kobiet oraz luki płacowej na wysokość świadczeń emerytalnych. W Polsce poziom luki emerytalnej od lat oscyluje wokół 30%, co podkreśla wagę tego problemu.

W tekście przedstawiono konsekwencje ekonomiczne i społeczne różnicy w emeryturach między kobietami a mężczyznami, koncentrując się na Polsce, ale uwzględniając także porównania na tle Unii Europejskiej.

Na zakończenie opracowania sformułowano rekomendacji i propozycje rozwiązań mających na celu zmniejszenie różnicy w luce emerytalnej.

Justyna Maliszewska-Nienartowicz

*Zakres stosowania dyrektywy 2000/78/WE ustanawiającej ogólne warunki ramowe
równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy – uwagi na tle orzecznictwa*

Trybunału Sprawiedliwości UE

„Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2024, nr 3, s. 5–13

ISSN 0032-6186, DOI: 10.33226/0032-6186.2024.3.2

Celem artykułu było pokazanie wpływu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE na zakres stosowania dyrektywy 2000/78/WE. Badania w tym obszarze oparto na hipotezie, iż postanowienia tej dyrektywy dotyczące zakresu jej stosowania podlegają szerokiej, funkcjonalnej interpretacji TSUE, dzięki której przyczynia się on do rozwijania unijnych standardów równego traktowania. Istotne znaczenie dla omawianego zagadnienia mają rozstrzygnięcia dotyczące wyznaczenia kręgu odniesienia na potrzeby porównań, które są przeprowadzone w celu ustalenia, czy miała miejsce dyskryminacja, jak i orzecznictwo dotyczące art. 3 ust. 1 dyrektywy 2000/78/WE.

W artykule przedstawiono regulacje tego aktu prawa wtórnego UE oraz dokonano analizy rozstrzygnięć Trybunału uznanych za istotne dla rozszerzenia zakresu jego stosowania, w tym wydanych w latach 2021–2023. Uwagi końcowe koncentrują się na najważniejszych aspektach rozstrzygnięć, które mogą być pomocne przy stosowaniu polskich przepisów prawnych stanowiących implementację dyrektywy 2000/78/WE.